

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

Володимирська, 54, Київ-30, 01601, МСП.

E-mail: prez@nas.gov.ua Факс: (044) 234-32-43

Телефон: канцелярія 234-51-67, 239-65-94; для довідок 239-66-66, 239-64-44

Для телеграм: Київ, Наука. ЕДРПОУ 00019270

№ 140/1383-12 10.08.2017 р.

На Ваш №

Президенту Громадської спілки
«Асоціація користувачів
мисливських та рибальських
господарств»
С.А. Андросюку

04112, м. Київ, вул. О.Теліги, 11

Шановний Сергію Анатольовичу!

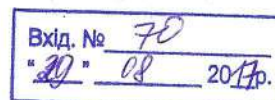
Національна академія наук України розглянула Ваш лист від 20.07.2017 №56 щодо питання внесення лося європейського (*Alces alces*) до Червоної книги України і повідомляє таке.

1. Щодо відсутності достовірних даних відносно падіння чисельності лося європейського.

Дані державної статистики (форми 2ТП), на яку Ви посилаєтесь, чітко свідчать про те, що впродовж останніх 20 років порівняно з 1970-1980 рр. чисельність лося європейського постійно зменшувалася. Наразі, навіть за оптимістичними оцінками, їх чисельність зменшилась за цей час майже в 3,5 рази. Підставами для введення більш жорсткіших заходів з охорони лося європейського є й те, що зазначене зменшення чисельності особин відбулося навіть незважаючи на спеціальні заходи, які впродовж 10 років були неодноразово декларовані відповідними відомствами. Одним із таких жорстких заходів може розглядатися внесення лося європейського до Червоної книги України, що дасть можливість притягувати браконьєрів до більш значної відповідальності. На думку фахівців це дозволить вже за 10 років досягти оптимальної чисельності популяції лося в Україні. Так в 1995 р. в Білорусі було обліковано 13 875 лосів, що майже відповідало показникам в Україні; в 2004 р. – 15 970, тоді як Україні цей показник зменшився до 4500; в 2014 р. – 30 100, а в Україні в 2016 році за даними Форми 2ТП (мисливство), яку Ви вже згадували, лише 6583 осіб. До речі, за даними науковців, реальна чисельність лося в Білорусії у 2014 р. становила 46 тис. особин¹. У Польщі чисельність лося також стрімко зростає з 1500 особин у 1999 р. до 7400² в 2010 р.

1. Бондаревич В. Лось // Лесное и охотничье хозяйство. 2015. № 9. С. 36-39

2. Strategia ochrony i gospodarowania populacją łosia w Polsce. Kierownik projektu: Dr hab. Mirosław Ratkiewicz. Białystok 2011

2. Щодо «звернення до Міністерства екології та природних ресурсів України» відносно внесення лося європейського до Червоної книги України та результатів наукового дослідження, яке було проведено співробітниками Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузену НАН України в 2009 році.

Національна комісія з питань Червоної книги України не зверталася до Міністерства екології та природних ресурсів України з пропозицією внести лося європейського (*Alces alces*) до Червоної книги України. Наскільки нам відомо звернень окремих членів Комісії до Мінприроди України з означеного питання також не було.

Що стосується заборони полювання на лося, то це питання не входить до компетенції Національної комісії з ведення Червоної книги України. Разом з тим, на думку НАН України ситуація, коли чисельність лося становить лише 1 особину на майже 100 км² є неприйнятною.

У той же час звертаємо увагу, що Ваше твердження стосовно того, що «пан Межжерін не має жодної наукової статті, присвяченої ссавцям» не відповідає дійсності. Доктор біологічних наук, професор С.В. Межжерін є визнаним на міжнародному рівні спеціалістом по ссавцям, автором декількох десятків наукових статей по цій групі хребетних. Зокрема, такі фундаментальні праці, як «Тваринні ресурси України у світлі концепції сталого розвитку». Київ: Логос, 2008 та «Ссавці України: визначник-довідник» Київ: Наукова думка, 2012, вийшли за його авторством. Матеріали в цих монографіях, присвячені критичному аналізу стану лося в Україні, не викликали жодних зауважень із боку фахівців, що займаються виключно мисливськими видами.

Слід зауважити, що висновки згаданого Вами дослідження стосувалися ситуації з лосем європейським станом на 2009 рік, оскільки воно проводилося в рамках підготовки чинного видання Червоної книги України. Наразі йдеться про підготовку чергового видання, яке має вийти в 2019 році. Крім того, в зазначеній Вами статті йдеться про рекомендацію заборони на тривалий період полювання на лося. Це було компромісним рішенням, однак цю рекомендацію проігноровано відповідними відомствами, і незаконне полювання на лося з кожним роком набирає обертів.

3. Щодо досліджень стану популяції лося на договірних засадах та можливих фінансових збитках державі.

Питання доцільності укладання договору про проведення досліджень приймає замовник, яким у цьому випадку є Міністерство екології та природних ресурсів України, що має достатню кількість професійних фахівців, здатих розрахувати науково-практичну ефективність таких досліджень. Крім того, слід зауважити, що процитоване Вами дослідження 2009 року також було проведено співробітниками Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузену НАН України на договірних засадах.

Фахівці НАН України вважають, що за умови дієвої охорони протягом 10 років чисельність лося може досягти 12-15 тисяч голів і дасть змогу в подальшому поповнювати бюджет країни та мисливських господарств завдяки збільшенню продажу ліцензій на полювання на лося.

4. Щодо вимог, викладених у п.4 Вашого звернення, повідомляємо:

- голова Національної комісії з питань Червоної книги України за потреби вносить зміни до складу Комісії, які затверджуються Президією НАН України;
- включення представників громадських організацій до складу Національної комісії з питань Червоної книги України не є обов'язковим, оскільки Комісія є дорадчим органом, що здійснює науковий супровід ведення Червоної книги України, тому складається з науковців – провідних спеціалістів у галузі вивчення і охорони біологічного різноманіття;
- Національною комісією з питань Червоної книги України буде розглянуто питання щодо внесення лося європейського до Червоної книги України, оскільки Комісія має офіційні звернення щодо цього питання від Міністерства екології та природних ресурсів України;
- ставити питання про виключення д.б.н. проф. С.В. Межжеріна зі складу Національної комісії з питань Червоної книги України є недоцільним, оскільки воно є безпідставним. Крім того, д.б.н. проф. С.В. Межжерін не є посадовою особою, яку можна притягнути до відповідальності за приховування або перекручування (спотворення) інформації про обсяги видобування мисливських тварин, оскільки він не є розпорядником такої інформації;
- НАН України не планує включати Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України до переліку установ, наукова та науково-організаційна діяльність яких підлягає перевірці в 2017 році, оскільки для цього немає вагомих причин;
- на думку НАН України, Положення про Національну комісію з питань Червоної книги України відповідає чинному законодавству України;
- Національна комісія з питань Червоної книги України проводить засідання по мірі накопичення питань, які потребують вирішення;
- Національна комісія з питань Червоної книги України може запросити для участі в засіданні представників громадських природоохоронних організацій. Ваші вимоги щодо включення будь-кого до складу Комісії є неприйнятними. В той же час звертаємо увагу на те, що при Міністерстві екології та природних ресурсів України працює Громадська рада, метою створення якої є участь громадськості в охороні природи.

З повагою

Віце-президент Національної
академії наук України
академік НАН України

В.Г. КОШЕЧКО